Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

AZ AKTIVITÁS– ÉS A FIGYELEM ZAVARAI, MAGATARTÁSZAVAROK, HIPERAKTÍV FIGYELEMZAVAR (ADHD)

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az aktivitás– és a figyelem zavarai, magatartászavarok, hiperaktív figyelemzavar (ADHD)

HALLGATÓI TANANYAG

Szerzők

Dr. Mátyás-Péter Anna

Dr. Szántóné Sorompó Anett

Szegleti Gabriella

Szakmai lektor

Dr Hirsch Anikó

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 azonosítószámú, Szociális humán erőforrás fejlesztése című kiemelt projekt

Az EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 azonosítószámú, Szociális humán erőforrás fejlesztése című kiemelt projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A kiadvány a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001

azonosítószámú,

Szociális humán erőforrás fejlesztése című kiemelt projekt

keretében készült

Kiadja Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

Telefon: +36 1 450 32 30, +36 1 450 32 35

www.nszi.hu

Felelős kiadó Dr. Tóth Tibor főigazgató

Budapest, 2021

Előszó

Köszöntjük a 34 órás *Aktivitás- és figyelem zavarai, magatartászavarok hiperaktív figyelemzavar* (továbbiakban: ADHD) c. szakmai blended-learning típusú képzés oktatójaként!

Ez a modern és új képzési forma magában foglalja egyrészről az e-learning módszertannal támogatott tanulást, másrészről pedig a jelenlétet igénylő személyes, konzultatív formát. Ezért nevezzük magyarul a blended-learning képzést, vegyes típusú képzésnek is.

- Az e-learning módszertannal támogatott részt a megadott elektronikus felületen éri el. A tananyag feldolgozásra és elsajátítására az Ön által meghatározott időbeosztásában és ritmusában kerülhet sor a megadott határidőig.
- A jelenlétet igénylő tananyagrészeket csoportos formában tudja elsajátítani a megadott napokon.
- Amennyiben a képzés vizsgával zárul, úgy azt, az elektronikus felületen tudja teljesíteni a megadott határidőig. A határidő lejártát követően a teszt megírására nincs lehetőség.

Mit ad a résztvevőknek az ADHD továbbképzés, milyen kompetenciákkal bővül szakmai tudásuk?

A továbbképzés célja a gyermekvédelmi szakemberek nevelési kompetenciájának megerősítése a magatartászavarok formáinak felismerése és a differenciált kezelésének bemutatása.

A továbbképzés elvégzésével olyan ismeretek, módszerek és eszközök birtokába jut, amelyek megnövelik és hatékonyabbá teszik a speciális nevelési kompetenciákra irányuló ismereteit, valamint a csoportos és az egyéni szinten alkalmazható személyiségfejlesztő módszereket. A továbbképzés a nevelésben résztvevő gyermeket és felnőttet egyaránt szolgálja, segíti a kiégés elkerülését.

Hogyan épül fel az ADHD továbbképzés?

Tananyagegység	Óraszám	Forma
1. Szakmai e-learning	4 óra	e-learning
2. Első képzési nap	10 óra (5 óra elmélet 5 óra gyakorlat)	jelenléti
3. Második képzési nap	10 óra (5 óra elmélet 5 óra gyakorlat)	jelenléti
4. Harmadik képzési nap	10 óra (5 óra elmélet 5 óra gyakorlat)	jelenléti

Bevezetés

A 34 órás (30 óra e-learning és 4 óra kontaktóra) szakmai továbbképzés fejlesztéséhez az alábbi segédanyagok állnak rendelkezésre:

A továbbképzési tartalmak elsajátítását támogató szakmai anyag a résztvevők és képzők számára.

Hallgatói tananyag:

- A továbbképzés témájához kapcsolódó elméleti ismereteket ad át.
- Az adott fejezetben tanultak áttekintését segíti.
- Az elsajátított ismereteket kérdések mentén is ellenőrizhetővé teszi.
- Lehetőséget teremt egy-egy téma elmélyültebb tanulmányozására a felhasznált és ajánlott irodalom segítségével.

Prezentáció:

- A továbbképzési program egyes elméleti és gyakorlati elemeinek bemutatását segítő diasorozat. A prezentáció vetítése segíti a tanfolyam strukturálását, az időkeretek betartását.
- A diák alatti jegyzet az oktatóknak szól, amely a gördülékeny tanfolyamvezetést szolgálja.

Oktatói segédanyag:

- A továbbképzés megtartását támogató bővebb szakmai és módszertani háttéranyag.
- A résztvevők felé támasztott követelmények megfogalmazása.
- A számonkérés értékelési szempontjainak bemutatása.
- Az egyes témákhoz tartozó diák kijelölése.
- A szakmai tanfolyamhoz szükséges mellékletek bemutatása.
- Forgatókönyv, mely a továbbképzés főbb tartalmi elemeit, szerkezetét, időkeretét és módszereit, eszközeit foglalja össze.

A szakmai tanfolyam során nem az a cél, hogy a Hallgatói tananyagban található összes elméleti ismeretet elmondja az oktató. A cél az, hogy a legfontosabb ismeretek, szemlélet átadását követően a felmerülő kérdések, gyakorlatok által az elméleti ismeretanyag azonnal összekapcsolódjon a résztvevők mindennapi szakmai munkájával és gondolatokat ébresszen.

A továbbképzés megtartásához javasolt felkészülési lépések:

a) Olvassa át részletesen a továbbképzés megtartásához rendelkezésre álló anyagokat, ismerje meg a továbbképzés kontextusát, célját, tartalmát, lehetséges résztvevőit, időkereteit és a továbbképzés megtartásához szükséges feltételeket.
b) Az Oktatói segédanyagot és a rendelkezésre álló prezentációt párhuzamosan, egymással összhangban érdemes átolvasni, megismerni. Olvassa el a diákon található jegyzeteket, egészítse ki saját gondolataival, tapasztalataival! Szükség esetén érdemes az anyagban hivatkozott szakirodalomból is célzottan tájékozódni.
c) A résztvevők maximális bevonása és a velük való hatékony kommunikáció céljából a továbbképzés megtartása előtt olvassa át a Hallgatói segédanyagot is. Ismerje meg, milyen információkhoz jutnak a témából a résztvevők!
d) A továbbképzési feltételek és a forgatókönyv figyelembevételével készüljön fel a továbbképzés megtartására.
e) Gondolja át előre és rögzítse a továbbképzés során bemutatandó példákat.
f) Tervezze meg az időkereteket és a megoldandó feladatokat! Fontos, hogy mindenre maradjon és jusson idő! Könnyebb lesz ezt átgondolni, miután megismerte a résztvevőket (milyen szakterületről érkeztek, milyen végzettséggel, milyen tapasztalatokkal).
g) Építse fel a gyakorlatokat! Biztosítsa a tárgyi feltételeket!

h) Találja ki, hogy a prezentáció vetítését hogyan teszi interaktívvá! Például, amikor már ismeri a résztvevők szakmai tapasztalatát, utalhat ezekre vagy ismerve, hogy melyik résztvevő, mely területről érkezett, megkérdezheti, ott mit tapasztalt a témával kapcsolatban. Ügyeljen arra, hogy a ppt-k vetítése közben nem az a cél, hogy a Hallgatói segédanyagot szóról szóra elmondja az oktató. A cél: struktúrát adni, figyelmet felhívni, elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatok között koherenciát megteremteni, az összefüggéseket felismerni és áttekinteni.

Javaslatok a továbbképzés egyes elemeinek megvalósításához:

Elméleti előadás – fontos, hogy az előadások interaktív jellegűek legyenek, amelynek keretében az oktató folyamatosan visszacsatolást kér az elhangzottakkal kapcsolatban a résztvevőktől (elsősorban a témához kapcsolódó munkatapasztalataikat illetően), illetve azokra reflektál.

Gyakorlat – a témák feldolgozására irányuló résztvevői gyakorlatok többféle formában (egyéni munka, páros gyakorlat, kiscsoportos feladat, nagycsoportos megbeszélés) a tapasztalati tanulást szolgálják.

Gyakorlati szempontok az oktatási napok hatékony lebonyolításához:

A továbbképzésen résztvevő szakemberek a saját szakmaterületük szakértői, számos képzésen, továbbképzésen, szakmai tanfolyamon, műhelymunkán vettek már részt. Várhatóan nagy elvárásokkal érkeznek a továbbképzésre, ezek közül a következő öt a legfontosabb:

- A résztvevő szakemberek elvárják, hogy azonnal használható tudást kapjanak, azaz a gyakorlatban alkalmazható információkat adjunk számukra. Tudni akarják, hogyan kapcsolódik az adott tanulási program vagy továbbképzés az aktuális élethelyzetükhöz és munkafeladataikhoz, és hogyan segíti őket a program a szakmai céljaik elérésében – azaz, mit tudnak ebből használni?
- Közvetítsük a résztvevők felé, hogy a gyakorlat(ok) és az elméleti tananyag a résztvevők által alkalmazható lesz majd a valós helyzetekben.
- Elvárják, hogy tiszteljék és partnerként kezeljék őket. Nagyra értékelik, ha a továbbképzés oktatója tiszteletet mutat az egyén és a tanulási folyamat eredményeképpen elért eredmények iránt. Fontos számukra az, hogy a képző építsen a résztvevő szakemberek korábbi, a tanulás szempontjából releváns és meghatározó tapasztalataira.
- Elvárják, hogy aktívan részt vehessenek a tanulási folyamatban. A felnőttek kedvelik az aktív tanulást, a kiscsoportos feladatokat, és azokat, amelyek helyváltoztatással járnak. Az aktív részvétel elkötelezetté teszi a résztvevőt a tanulási folyamat iránt és nyitottabbá teszi új koncepciók befogadására.
- Elvárják, hogy a gyakorlatok után azonnali visszajelzéseket kapjanak. Az időben történt helyesbítő visszajelzés a sikeres tanulást, a tartalom és a készségek jó elsajátítását eredményezi. A tapintatos visszajelzés segíti a résztvevőt hibáinak kijavításában és megerősíti a helyes hozzáállást. A felnőtt tanulók a kedves, konstruktív kritikát szeretik. A helyesbítő visszajelzést minden esetben előzze meg egy elismerő, dicsérő visszajelzés.
- Elvárják, hogy a továbbképzés támogató környezetben valósuljon meg.
    - Szólítsunk minden résztvevőt a nevén a továbbképzés ideje alatt.
    - Hallgassuk meg minden résztvevő kérdését és véleményét.
    - Legyünk udvariasak és türelmesek.
    - Biztosítsuk a résztvevőket arról, hogy a hibázás a tanulás része.
    - Keressünk alkalmat arra, hogy mindenkit megerősítsünk.
    - Bátorítsuk a résztvevőket, hogy segítsék egymást a tanulás során.
    - Gondoskodjunk arról, hogy a tanulási környezet a lehető legkényelmesebb legyen.

Első továbbképzési nap

Bemutatkozás, a továbbképzés indítása

15 perc gyakorlat (2-6. sz. dia – PPT 1. nap)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak

Bemutatkozás, tapasztalatok, motivációk, elvárások
– A csoportvezető röviden bemutatkozik, majd megkéri a csoporttagokat, hogy röviden mutatkozzanak be, illetve osszák meg egymással motivációikat, tapasztalataikat, elvárásaikat. Szempontok:
  – név
  – foglalkozási terület
  – klienskör
  – feladatok
  – gyakorlati tapasztalatok
  – előzetes ismeretek
  – a témához kapcsolódó nézetek
  – a továbbképzéssel kapcsolatos motivációk
  – a továbbképzéssel kapcsolatos elvárások
– Névismétlő kört teszünk, mindenki elmondja azt a nevet, ahogyan szeretné, ha a csoportban szólítanák. A mellette ülő elmondja az előtte szóló nevét és a sajátját. A harmadik személy értelemszerűen az előző kettő és a saját nevét mondja, és így tovább.
 	
Csoportszabályok
– A csoport közösen rögzíti a működéshez szükséges legfőbb csoportszabályokat.
 	
A továbbképzés felépítése, a teljesítés feltételei
– A projekt és a továbbképzés felépítésének ismertetése.
– A teljesítés feltételeinek ismertetése.
  • Záróteszt teljesítése
  • Hiányzásra vonatkozó előírások (maximum az összes tanfolyami óra 10%-a)
	– A megadott időkeret tartása fontos!
	– A bemutatkozást gyors névtanulás zárja.
	– Öntapadós etikettek használhatók a név kitűzésére
	
	Csoportszabályok:
	  – Titoktartás
	  – Kommunikáció: egyes szám első személy, tisztelet, tartózkodás az ítélkezéstől
	  – Részvétel: aktivitás, önkéntesség
	  – Időkeretek: a nap kezdése, zárása, szünetek
	  – Technikai kérdések: mobiltelefon-használat stb.
	– Érdemes hangsúlyozni, hogy a csoportszabályok a közös munkát, tanulást segítik, a segítő kapcsolatokban gyakran használt szóbeli megállapodásnak számítanak.

10 perc gyakorlat (1. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Számegyenes A csoporttagok egy képzeletbeli számegyenes mentén, vagy a helyiség két kijelölt pontja szerint a feltett kérdésekre adandó válaszuk eldöntésével beállnak. A válaszokat és az elhelyezkedéseket nem kell magyarázni, nem kell megbeszélni. A feladat célja az attitűdök, előzetes ismeretek behívása.	Handout 1.: Oktató által feltett kérdések **Előzetes ismeretek, attitűd behívása** Kiscsoportos feladat: A csoportoknak 10 perc alatt 3 elvárást kell a képzéssel kapcsolatban megfogalmazni és 3 konkrét kérdést feltenni, amire szeretnének választ kapni a 3. nap végére (flipchart papírra kell felírni). Flipchart papírok kiosztása. A csoportok szóvivői 5-5 percben ismertetik a leírtakat.

20 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Motivációk Kiscsoport (4-5 fős) munkában (4 csoport) az elvárások, motivációk összegyűjtése.	A csoportot az egymás mellett ülők “számozásával” - 1,2,3,4- és az azonos számok csoportalakításával osszuk be. A csoportnak a feladat megoldása előtt szóvivőt kell választania.

1. A személyiség alakulása

1.1. A személyiség feltételrendszere, az eltérő fejlődésmenet okai, formái

30 perc gyakorlat (2. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A fejlődésre ható tényezők A csoportvezető két csapatra osztja a hallgatókat, az egyik csapat a biológiai, genetikai okokat, a másik csapat a környezeti okokat gyűjtse össze.	Két csapat mutassa be az általuk összegyűjtött tényezőket, a csoportból egy ember ismertesse az érveket, majd ezeket végighallgatva átjárhatók a csapatok, hogy ki melyik tényezőnek tulajdonítana nagyobb szerepet. A két csapat közti interakció/tranzakció elindítása a csoportvezető feladata.

30 perc interaktív előadás (7-16. sz. dia – PPT 1. nap)

Ismertetni kell:
Személyiség fogalmát
Fejlődési modelleket
- Érés (Darwin)
- Tanulás (Watson)
- Szociális tanulás (Bandura)
- Konfliktusmegoldás (Freud, Erikson)
- Kötődés (Stern)
- Rendszerszemlélet (Bronfenbrenner)
- Kognitív idegtudomány

15 perc szünet

1.2. A szocializáció folyamata, feladata a személyiségformálásában

30 perc interaktív előadás (17-21. sz. dia – PPT 1. nap)

1.2.1. A szociális tanulás
1.2.2. Szocializáció színterek

Ismertetni kell:
- Szocializáció fogalmát
- Szocializációs elméletek
- Szociális tanulás fogalma és folyamata
- Szocializáció színterei
- Család szocializációs funkció

30 perc gyakorlat (3. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Rizikótényezők, mint a fejlődés kulcsa A Bronfenbrenner által kidolgozott környezeti modell rövid bemutatása után, a köreit töltsük meg tartalommal. Mikro-, Mezo, Exo-, és Makrorendszerekbe	Oktató rajzolja fel a 4 kört, ezekre lehet feltűzni a kártyákon szereplő tényezőket. Minden hallgató húzzon egy kártyát, és ezt helyezze fel a környezeti modell táblájára. Személyes ötletekkel még szabadon kiegészíthető. A feladat lényege, hogy a hallgatók megértsék az ADHD sajátosságait a környezeti modell tükrében.

2. Figyelemzavar, hiperaktivitás, magatartászavar

60 perc interaktív előadás (22-33. sz. dia – PPT 1. nap)

2.1. Kognitív funkciók

Ismertetni kell:

- Kognitív képességek rendszerét (közvetett és közvetlen megismerő folyamatok)
- Kognitív funkciók zavarai (percepció, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszédzavar)

30 perc ebédszünet

30 perc gyakorlat (4. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A kognitív funkciók felépítése Az idegrendszer szerveződésének kognitív szintjeit bemutató piramis feldolgozása, értelmezése	Csoportos interaktív munkával keressük meg mely funkciók a piramis mely szintjén állnak, hogyan épülnek egymásra. Érdemes hangsúlyozni, hogy az asszociációk felismerése segíti az idegrendszer jobb megértését. 10 perc önálló munkát követően, 20 perc megbeszélés

2.1.1. A figyelem tulajdonságai

10 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Figyelmi gyakorlatok A figyelem alkomponenseinek szemléltetése különféle figyelmi feladatokon keresztül. Cél, hogy saját tapasztalaton keresztül szembesüljenek a hallgatók azzal, hogy milyen sokféle figyelem létezik. **Tartós figyelem, monotóniatűrés** **Figyelmi váltás-gátlás feladat** **Rövidtávú memóriafeladat** **Osztott figyelmi helyzet**	Az oktató aktív közreműködő a feladatokban Az oktató elkezd tapsolni egy ütemet, aminek a tempóját, hangerejét változtatja. A hallgatóknak követniük kell az ütemet. Oktató egyet tapsol, erre a hallgatóknak kettőt kell, míg az oktató két tapsolására a hallgatók egyet tapsolnak. Körbeáll mindenki és körbe egymás után egyet tapsolnak az óramutató járásával megegyező irányba. Ha valaki kettőt tapsol megfordul a kör. Körben áll mindenki, és elkezd egy tá-t vagy ti-ti-t ütni, a következő ember visszaismétli az előzőt és hozzárak egy tá-t vagy ti-ti-t. Fokozatosan nő a fejben tartandó mennyiség. (lehet nevekkel is bővíteni) Amikor az oktató egyet tapsol, a hallgatók kettőt tapsolnak, viszont, ha az oktató kettőt tapsol, a hallgatók egyet dobbantanak a lábukkal.

60 perc interaktív előadás (34. sz. dia – PPT 1. nap)

Ismertetni kell: – Figyelem alkomponenseit – Figyelem típusait irányultság szerint – Figyelem típusait információ forrás szerint

15 perc szünet

2.1.2. A figyelem típusai a tudatos ráirányultság és az erőfeszítés alapján

30 perc gyakorlat (5. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Milyen egy figyelemzavaros gyermek? A hallgatók Önálló munkában gyűjtsék össze azokat a tulajdonságokat, viselkedési tényezőket, amiket a figyelemzavarhoz kötnek.	Alakítsunk ki kiscsoportokat (3-4 csoportot), egy papírra írják össze azokat a viselkedési tényezőket, melyet a figyelemzavar tüneteként értékelnek. Önálló munka 15 perc, csoportos megbeszélés 15 perc Az összegyűjtött listát az előadás során folyamatosan kiegészítjük, bővítjük

45 perc interaktív előadás (35-57 sz. dia – PPT 1. nap)

Ismertetni kell: – Figyelemzavar tüneteit - Figyelemzavar típusait és jellemzőit – Figyelemzavar felismerését - Megfigyelési szempontokat – Kezelési lehetőségeket - Figyelemzavar mérési lehetőségei

30 perc gyakorlat (5. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Ez is figyelemzavar? Minden csapat találjon ki egy-egy szituációt a kihúzott szó mentén és ezt játszák el, hogy mit láthatunk egy gyermeken, viselkedésén. A többi csapat igyekezzen kitalálni.	Három csapatra osztjuk a hallgatókat, mindegyik csapat kap egy kulcsszót, ami köré kell építeni az általuk bemutatott szituációt. 15 perc (3 perc felkészülés, 2-2 perc csapatonként a bemutatásra) Közös megbeszélésen keressük a metszetet/közös pontot, ami mindhárom esetben jellemző lehet, ezzel nehezíti a felismerést Szavak: ***figyelmetlenség, fáradság, félelem/szorongás***

20 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Zárás **A nap tanulságainak rövid összefoglalása**	Mindenki emeljen ki egy dolgot, amit kiemelne az első napon hallott anyagból. – Tisztázó kérdések feltétele – Összefüggések kiemelése

Második továbbképzési nap

15 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A nap indítása, hangolódás Megérkezés Ki mit vár a mai naptól?	Az oktató rövid bemutatkozása. A nap struktúrájának, tematikájának rövid ismertetése. A hallgatók rövid bemutatkozása az oktatónak minden hallgató határozzon meg egy-egy számára fontos kérdéskört a tematikán belül és indokolja, miért tartja ezt kiemelt fontosságúnak Figyeljen arra, hogy mindenki szóhoz jusson!

2.2. Hiperaktivitás

20 perc gyakorlat (7. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A Hiperaktív figyelemezavar és a hiperaktív magatartászavar klinikuma Hiperaktivitás/Impulzivitás és Figyelemzavar 1. Milyen a gyerek, ha nem tud egy helyben maradni és hirtelen a természete? 2. Milyen a gyerek, ha nem figyel?	Kiscsoportok megalkotása **Feladat I.** Hány jelzőt tudunk találni a mozgékony és hirtelen természetű gyerekre? Szempontok: – nagymozgás/ ha nem lehet helyet változtatni / beszéd – otthon / az iskolában **Feladat II.** Hogyan írnánk le a gyerekviselkedését, ha figyelem zavara van?

45 perc interaktív előadás (2-51. sz. dia – PPT 1. nap)

Hiperaktivitás, impulzivitás és figyelemzavar

40 perc gyakorlat (8. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Hiperaktivitás , impulzivitás és figyelemzavar **Újabb szempontok:** **1. Figyelem zavar** **2. Impulzivitás**	Kiscsoportok megalkotása: Feladat: 3. csoport: Írják le, hogyan jelenhet meg a figyelemzavar a viselkedésben? 4. csoport: Írják le, hogyan jelenhet meg az impulzivitás a viselkedésben?

15 perc szünet

3. A hiperaktivitástól a viselkedés-, magatartászavarig

60 perc interaktív előadás (52-74. sz. dia – PPT 2. nap)

3.1. Diszruptív, impulzuskontroll- és viselkedészavarok **3.2. A viselkedés leírása és analízisa**

45 perc gyakorlat (9. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A viselkedés leírása **Viselkedés analízis**	Kiscsoportok megalkotása – Egy-egy nemkívánt viselkedés pontos leírása (pl. heteroagresszió, dohányzás vagy lopás, hazudozás) – A viselkedés analízise

30 perc ebédszünet

4. A Hiperaktív figyelemzavar

60 perc interaktív előadás

4.1. Kognitív funkciók a háttérben **4.2. Klinikai kép** **4.3. Terápia** 4.3.1. Szülők pszichoedukációja 4.3.2. Gyógyszeres kezelés 4.3.3. Pszichoterápia 4.3.4. Differenciált pedagógia

30 perc gyakorlat (10. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Egy kis rendszer szemlélet (Nincsenek okok, csak összefüggések)	**Kiscsoportok megalkotása** 1. kiscsoport - Hogyan erősítheti fel a környezet (családi vagy intézményi) a hiperaktív figyelemzavar tüneteit? 2. kiscsoport - Hogyan enyhítheti a környezet (családi vagy intézményi) a hiperaktív figyelemzavar tüneteit?

30 perc gyakorlat (11. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A hiperaktivitás pozitív aspektusai **Differenciált pedagógia**	**Kiscsoportok megalkotása** – Video 1: A mamutvadászok – Video 2: A 21. századi kis mamutvadász Feladat: Sorolják fel, milyen pozitívumokat hozhatott a hiperaktivitás a filogenézis során! Gondolkozzunk azon, hogyan lehet ezt a differenciált pedagógiában hasznosítani!

15 perc szünet

5. Hiperaktivitás, figyelemzavar, magatartászavar és ADHD – differenciál diagnosztika

60 perc interaktív előadás

– Egy viselkedés megértésének szintjei – Gondolatok a differenciál diagnózisról – Társuló problémák és zavarok felderítése – A zavarok felszámolásának multimodális módszerei – A viselkedésváltoztatás ismert multimodális terápiái

45 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Zárás **A nap tanulságainak rövid összefoglalása** A csoporttagok egyesével befejezik az alábbi befejezetlen mondatot: „Ma azt tanultam…”.	Ügyeljen arra, hogy mindenki megszólaljon, és mindenkinek azonos idő álljon rendelkezésére a véleményalkotáshoz! Mondjon néhány mondatot, amely segít átvezetni a következő napra: például, miről lesz szó másnap.

Harmadik továbbképzési nap
(1-97. sz. dia – PPT 3. nap)

40 perc gyakorlat (12. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Megérkezés **Ki mit vár a mai naptól?** Képzés végénél tartunk, hogyan értékelik az elmúlt két napot? Érzékenyítés egy segítőről szóló mese meghallgatása és elemzése a megadott szempontok alapján	Figyeljen arra, hogy mindenki szóhoz jusson! Csak 1-1 gondolat rövid megfogalmazására van idő. **Ide tartozó dia:** A mesét szerencsés lassú tempóban felolvasni. A gyakorlat lényeg, hogy a jelenlévők maguk szedjék össze, hogy a mesében lévő szereplő mitől volt jó segítő, hogy azonosulni tudjanak vele. Ez a gyakorlat elősegíti, hogy a képzés további részében elhangzottakra érzékenyebbek legyenek.

6. A gyermekvédelmi intézkedések hatása az ADHD-s gyermekekre

45 perc interaktív előadás (13. Handout)

6.1. ADHD-s gyermek és a krízis
6.2. Krízisintervenció

Javaslat: 10,17, 20 dia: Az előadásnál fontos, hogy a hallgatókat aktivizáljuk, minden olyan diához, ahol erre lehetőség van a jegyzetbe leírtam javaslataimat az interaktív megvalósítása érdekében.

40 perc gyakorlat (14. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A segítő saját maga bemutatása a csoportnak, mint a gyermek segítője A cél rövid bemutatás. A felhasználható eszközök megválasztásának elősegítése. Vajon milyen lehet egy idegen országban idegen emberek között minden segítség nélkül boldogulni? Mi lenne, ami önnek segítene abban, hogy ne féljen, ne szorongjon mindentől távol, amit ismert?	Oktató segíti a folyamatot, ötleteket ad. Kisebb csoportokat hoz létre. Maximum 4 fő. Minden hallgató megírja a saját bemutatását, de az idő hiányában csak egyikük kisfilmjét készítik el közösen. Azt, hogy kinek a kisfilmjét forgatják le, vagy játszák el, a csoport dönti el. - A feladat lényege, hogy a hallgatók megértsék önmagukat, és szerepük fontosságát a gyermekek krízisének, traumáinak csökkentésében. A folyamatra érdemes rákérdezni a gyakorlat végén. pl.: Mennyire volt nehéz megírni a saját magunk bemutatásáról szóló szöveget forgató könyvet. Megírni volt nehezebb vagy felolvasni csoporttársainak? Milyen volt a többieket hallgatni? Eszébe jutott olyan tulajdonsága, feladata, amit eddig nem tartott fontosnak?

15 perc szünet

7. Súlyos pszichiátriai állapot megítélésének nehézségei

30 perc interaktív előadás

- Mikor szükséges bevonni orvost, pszichiátert, pszichológust a gyermek ellátásába?
- Mikor kell pszichiáter segítségét kérni? Csak akkor, ha pszichiátriai krízis következik be?
- Alfejezet cím: Mikor kell azonnal bevonni pszichiátert?
- Tünetek felismerésének nehézségei
- A beutalás okai
- Mit tegyünk, ha egy gyermek pszichés krízisben van?
- A dührohamot kiváltó okok, tényezők átgondolása és a dühroham lehetséges kezelési módjai
- Dühroham kialakulásának rizikó tényezői
- A dühroham, kirohanás kialakulásának figyelmeztető jelei, a dühroham szakaszai:
- Alfejezet címe: Mit tegyünk, ha a dühroham beindult?

Javaslat: 22, 29 dia: Az előadásnál fontos, hogy a hallgatókat aktivizáljuk, minden olyan diához, ahol erre lehetőség van a jegyzetbe leírtam javaslataimat az interaktivitás megvalósítása érdekében

40 perc gyakorlat (15. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Válságterv elkészítése közösen a többi szakemberrel Kritikus pszichés állapotban lévő gyermekek ellátásának lépéseit tartalmazó válságterv készítése, ki, mikor, mit tesz ilyen helyzetben.	Cél, a közös munka, team munka fejlesztése. A teamben és az ellátórendszerben igénybevehető erőforrások feltárása, és mobilizálási lehetőségeinek kiemelése. A gyakorlatvezető aktívan segíti a folyamatot.

8. A dührohamot kiváltó okok és lehetséges kezelésimódok

30 perc interaktív előadás

8.1. A dühroham figyelmeztető jelei és szakaszai

30 perc ebédszünet

9. Széles körben alkalmazható kommunikációs eszközök, módszerek, stratégiák

30 perc interaktív előadás

9.1. Agitált, beszűkült tudatállapotú gyermek esetében és a mindennapokban is alkalmazható kommunikációs módszerek

- Milyen típusú kommunikáció, attitűd, hozzáállás válthat ki negatív reakciókat a gyermekből?
- Jól alkalmazható kommunikációs módszerek: Pozitív szuggesztív módszerek, A szuggesztió lehet ártó és segítő, Követés-vezetés:, Helyzetoldások - Negatív helyzetek pozitívba forgatásra
- Kompetenciaérzés növelésének lehetőségei
- YES-set

9,2, Mediátor jelentősége a konfliktusok megoldásában

A mediációban is használt kommunikációs módszerek, amelyek elősegíthetik a konfliktusok megelőzését és megoldását

30 perc gyakorlat (15. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Hogyan is mondjam jól? Minden csapat találjon ki egy-egy nehé szituációt a kihúzott mondatok alapján. Azt ke mérlegelni, eljátszani, hogy mit láthatun ilyenkor egy gyermek viselkedésén, és azc hogyan tudunk változtatni a tanu kommunikációs módszerek segítségével. többi csapat a végén tehet javaslatokat, hog ők mit tettek volna, vagy melyik módsze alkalmazták volna még.	– Három csapatra osztjuk a hallgatókat, mindegyik csapat kap egy mondatot, ami köré kell építeni az általuk bemutatott szituációt, és a helyzet megoldásához felhasznált kommunikációs módszereket – 15 perc (3 perc felkészülés, 2-2 perc csapatonként a bemutatásra) – A végén közös megbeszélésen, kinek mi volt a feladatban nehéz, könnyű, hogyan érezték magukat a feladat közben. **Mondatok:** – Nem bírom tovább elegem van, maga is egy nagy ……, elmegyek. – Maga nem az anyám, nem parancsol nekem…. azt csinálok, amit akarok. – Ez a rohadék hozzányúlt a cuccomhoz kinyírom

10. Leggyakrabban alkalmazott módszerek, terápiák ADHD-s gyermekek ellátásában

30 perc interaktív előadás

10.1. Kognitív- és viselkedésterápiák
10.2. Viselkedésterápia a gyakorlatban

11. Mozgásfejlesztések, terápiák

30 perc interaktív előadás

11.1. ADHD-s gyermekek fejlesztéseként leggyakrabban alkalmazott szenzomotoros terápiák ismertetése
11.2. Kiegészítő terápia
11.3. Hétköznapi módszerek

15 perc szünet

12. A szakember változási lehetőségei

30 perc interaktív előadás

12.1. A team munka szerepe a kiégés megelőzésében
12.2. A Szupervízió
12.3. A coach a coaching

30 perc gyakorlat (17. Handout)

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
A nap tanulságainak rövid összefoglalása	Mindenki emeljen ki egy dolgot, amit kiemelne az első napon hallott anyagból. – Tisztázó kérdések feltétele – Összefüggések kiemelése – Záró mese

45 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Zárás	Záróteszt kitöltése Elégedettségmérő kérdőív

Forgatókönyv

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
ELSŐ TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
Délelőtt	45	Bemutatkozás, a továbbképzés indítása Számegyenes Motivációk *Gyakorlat*	Handout 1.	Dia: 2-6. (PPT 1. nap)
	30	1. A személyiség alakulása 1.1. A személyiség feltételrendszere, az eltérő fejlődésmenet okai, formái *Gyakorlat*	Handout 2.	
	30	1. A személyiség alakulása 1.1. A személyiség feltételrendszere, az eltérő fejlődésmenet okai, formái *Interaktív előadás*		Dia: 7-16. (PPT 1. nap)
	15	SZÜNET		
	30	1.2. A szocializáció folyamata, feladata a személyiségformálásában. Interaktív előadás		Dia: 1721. (PPT 1. nap)
	30	1.2. A szocializáció folyamata, feladata a személyiségformálásában. Gyakorlat	Handout 3.	
	60	2. Figyelemzavar, hiperaktivitás, magatartászavar 2.1. Kognitív funkciók *Interaktív előadás*		Dia: 22-33. (PPT 1. nap)
	30	EBÉDSZÜNET		
Délután	30	2.1. Kognitív funkciók *Gyakorlat*	Handout 4.	
	10	2.1.1. A figyelem tulajdonságai *Gyakorlat*		
	60	2.1.1. A figyelem tulajdonságai *Interaktív előadás*		Dia: 34. (PPT 1. nap)
	15	SZÜNET		
	30	2.1.2. A figyelem típusai a tudatos ráirányultság és az erőfeszítés alapján *Gyakorlat*	Handout 5.	
	45	2.1.2. A figyelem típusai a tudatos ráirányultság és az erőfeszítés alapján *Interaktív előadás*		Dia: 35-57. (PPT 1. nap)
	30	2.1.3. A figyelem típusai a tudatos ráirányultság és az erőfeszítés alapján *Gyakorlat*		
	20	Zárás – A nap tanulságai *Gyakorlat*		

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
MÁSODIK TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
Délelőtt	15	A nap indítása, hangolódás *Gyakorlat*		
	20	2.2 Hiperaktivitás *Gyakorlat*	Handout 7.	
	45	2.2 Hiperaktivitás *Interaktív előadás*		Dia: 2-51. (PPT 2. nap)
	40	2.2 Hiperaktivitás *Gyakorlat*	Handout 8.	
	15	SZÜNET		
	60	3. A hiperaktivitástól a viselkedés-, magatartászavarig 3.1. Diszruptív, impulzuskontroll- és viselkedészavarok 3.2. A viselkedés leírása és analízise *Interaktív előadás*		Dia: 52-74. (PPT 2. nap)
	45	A viselkedés leírása, Viselkedés analízis *Gyakorlat*	Handout 9.	
	30	EBÉDSZÜNET		
Délután	60	4. Hiperaktív figyelemzavar 4.1. Kognitív funkciók a háttérben 4.2. Klinikai kép 4.3. Terápia *Interaktív előadás*		
	30	Egy kis rendszerszemlélet *Gyakorlat*	Handout 10.	
	30	A hiperaktivitás pozitív aspektusai, Differenciált pedagógia *Gyakorlat*	Handout 11.	
	15	SZÜNET		
	60	5. Hiperaktivitás, figyelemzavar, magatartászavar és ADHD – differenciál diagnosztika *Interaktív előadás*		
	45	Zárás – A nap tanulságai *Gyakorlat*		

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
HARMADIK TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				Dia: 1-97 (PPT 3. nap) 6-20.
Délelőtt	40	*Megérkezés. Ki mit vár a naptól?* *Gyakorlat*	Handout 12.	
	45	6. Gyermekvédelmi intézkedések hatása az ADHD-s gyermekekre 6.1. ADHD-s gyermke és a krízis 6.2. Krízisintervenció *Interaktív előadás*	Handout 13.	
	40	A segítő saját maga bemutatása a csoportnak, mint a gyermek segítője *Gyakorlat*	Handout 14.	
	15	*SZÜNET*		
	30	7. Súlyos pszichiátriai állapot megítélésének nehézségei *Interaktív előadás*		
	40	Válságterv elkészítése közösen a többi szakemberrel *Gyakorlat*	Handout 15.	
	30	8. A dührohamot kiváltó okok és lehetséges kezelésimódok 8.1. A dühroham figyelmeztető jelei és szakaszai *Interaktív előadás*		
	30	*EBÉDSZÜNET*		
Délután	30	9. Széles körben alkalmazható kommunikációs eszközök, módszerek, stratégiák *Interaktív előadás*		
	30	Hogyan is mondjam jól? *Gyakorlat*	Handout 16.	
	30	10. Leggyakrabban alkalmazott módszerek, terápiák ADHD-s gyermekek ellátásában 10.1. Kognitív- és viselkedésterápiák 10.2. Viselkedésterápia a gyakorlatban *Interaktív előadás*		.
	30	11.Mozgásfejlesztések, terápiák 11.1. ADHD-s gyermekek fejlesztéseként leggyakrabban alkalmazott szenzomotoros terápiák ismertetése 11.2. Kiegészítő terápia Hétköznapi módszerek *interaktív előadás*		
	15	*SZÜNET*		

Délután	30	12. A szakember változási lehetőségei 12.1. A team munka szerepe a kiégés megelőzésében 12.2. A Szupervízió 12.3. A coach a coaching *interaktív előadás*		
	30	A nap tanulságainak rövid összefoglalása *Gyakorlat*	Handout 17.	
	45	Zárás Záróteszt kitöltése Elégedettségmérő kérdőív *Gyakorlat*		